

ลักษณะอักษรและอักษรวิวิภาคไต

การจารึกทางภาคไต

หลักฐานเกี่ยวกับอักษรและภาษาที่ปรากฏในดินแดนภาคไตที่นับว่าเก่าแก่ที่สุด คือหลักฐานทางศิลาจารึก ศิลาจารึกที่เก่าแก่ของภาคไตเท่าที่ปรากฏหลักฐานมีดังนี้

1. จารึกภาษาหมีที่วัดมหาธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (จารึกที่ 29) จารึกด้วยตัวอักษรหมี¹ ภาษาสันสกฤต² และหมี ข้อความในจารึกอบเลือนมาก สันนิษฐานว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์

2. จารึกหุบเขาของคอบ อำเภอรัตนัญญ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จารึกด้วยตัวอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต จารึกประมาณพุทธศตวรรษที่ 11-12 เนื้อหาสาระกล่าวถึง การบูชาพระศิวะและการสรรเสริญคนดี

3. จารึกจากวัดมเหยงค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (จารึกที่ 27) จารึกด้วยตัวอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต ลักษณะตัวอักษรคล้ายกับตัวอักษรที่ใช้อยู่ในอาณาจักรเขมร ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-14 เนื้อหาสาระกล่าวถึงวินัยสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

---

¹ ศาสตราจารย์ Hultzsch มีความเห็นว่า อายุตัวอักษรน้อยกว่าตัวอักษรในจารึกเขาพระนารายณ์ที่ตะกั่วป่า และคงจะอยู่ในสมัยราชวงศ์โจว

² อายุของตัวอักษรไม่ปรากฏศักราชแน่ชัด เพราะตัวอักษรอบเลือนมาก แต่ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเคส์ กล่าวว่า ภาษาสันสกฤตที่ใช้ในจารึกหลักนี้เป็นภาษาสันสกฤตในพุทธศตวรรษที่ 9-10

¹⁻² คุรยละเอียดจาก ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 2 ซึ่งชำระและแปลโดย ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเคส์

4. จารึกที่วัดมหาธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (จารึกที่ 28)
 จารึกด้วยตัวอักษรปัลลวะ ภาษามอญโบราณ จารึกเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 10-11 มีตัว
 อักษรอยู่เพียง 7 ตัว จำปา เยื้องเจริฎ ผู้เชี่ยวชาญภาษามอญ กรมศิลปกร แปลความได้ว่า
 "รูปจำลอง" พ่อมายาแห่งเมืองชั้นนอก ผู้งามสว่างประดุจด่านไฟที่กำลังลุกโชน

5. จารึกวัดเสมาเมือง³ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (จารึกที่ 23)
 จารึกด้วยตัวอักษรขอมโบราณ ภาษาสันสกฤต ลักษณะของตัวอักษรจะปรากฏออกเป็นรูปโค้งคว่ำ
 - ถือกันว่าเป็นต้นแบบของตัวอักษรขอมโบราณ ข้อความในคานที่ 1 บรรทัดที่ 26 บอก
 ศักราชไว้ว่า "697 ขึ้น 11 ค่ำ มาฆมาส เดือน 6" (ตรงกับ พ.ศ. 1318)

6. จารึกเขาพระนารายณ์ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (จารึกที่ 26) จารึก
 ด้วยตัวอักษรทมิฬ ภาษาทมิฬ จารึกเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-14 เนื้อหาสาระกล่าวถึง
 การขุดสระน้ำ

7. จารึกจากฐานพระพุทธรูปจากวัดหัวเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 (จารึกที่ 25) จารึกด้วยตัวอักษรขอม ภาษารขมโบราณ จารึกเมื่อ "ศก 1105" (ตรงกับ
 พ.ศ. 1726) เนื้อหาสาระกล่าวถึงการหล่อพระพุทธรูปองค์นี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

³ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ๗ นคร ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเป็นมา
 ของจารึกหลักนี้ไว้ในเอกสารประกอบการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 3
 หน้า 1-3 ว่า "จารึกหลักที่ 23 วัดเสมาเมือง นครศรีธรรมราช ซึ่งเดิมเชื่อกันว่า
 มาจากเวียงสระ สุราษฎร์ธานี และต่อมาศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเคส์ ได้ทราบจากภิกษุ
 ว่ามาจากวัดเสมาชัย ซึ่งยุบรวมกันเข้ากับวัดเสมาเมืองนั้น บัดนี้มีหลักฐานยืนยันว่า เวียงสระ
 ไม่เคยส่งจารึกมากรุงเทพฯ ในครั้งกระนั้นเลย และจารึกที่ส่งมาจากวัดหัวเวียงก็มีเพียง
 2 หลัก คือ หลักที่ 24 และ 24 ก. เท่านั้น... ข้าพเจ้าเห็นว่าโอกาสที่จารึกหลักที่ 23
 เคิมอยู่ที่เวียงสระ มีประมาณร้อยละ 10 ส่วนโอกาสที่เคิมอยู่ ณ วัดเสมาชัย มีประมาณ
 ร้อยละ 90"

8. จารึกที่วัด หัวเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (จารึกที่ 24) จารึกด้วยตัวอักษรขอม⁴ ภาษาสันสกฤต จารึกเมื่อ "ศักราชกาติยุค 4532" (ตรงกับ พ.ศ. 1773) เนื้อหาสาระกล่าวถึงสิ่งที่อุทิศถวายแก่ศาสนสถานในพระพุทธศาสนา และสรรเสริญกษัตริย์แห่งคามพอลิงค์ ซึ่งทรงพระนามว่า "จันทรภาณุ"

9. จารึกวิหารโพธิ์ลังกา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จารึกด้วยตัวอักษรขอมโบราณ ภาษามอญ-พม่า จารึกระหว่าง พ.ศ. 1775-1825 เนื้อหาสาระกล่าวว่พระยานาค 2 ตน หล่อด้วยเงิน แม่พิมพ์าน ชูเศียรหึ่ง 7 เศียร เลื้อยลยขยบูนบ้วนน้ำ อย่างงามสง่า จักเป็นที่รู้ตลอดสมัยกัลป์

สรุปได้ว่าตัวอักษรที่พบในจารึกภาคใต้ ในระยะแรกเป็นอักษรปัลลวะ ต่อมาก็ปรากฏอักษรขอมโบราณ อักษรทมิฬ และอักษรขอมโบราณ ส่วนภาษาพื้นเมืองที่พบคือภาษามอญโบราณ และเขมรโบราณ

สำหรับตัวอักษรไทยที่ปรากฏทางภาคใต้นั้น สรุปได้ดังนี้

1. ตัวอักษรไทยที่ปรากฏบนศิลาหรือโลหะต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏ และนับว่าเก่าที่สุดในขณะนี้ คือจารึกรูปเสมา ที่วัดมหาธาตุ (จารึก น.ศ. 4) จารึกด้วยตัวอักษรไทยภาษาไทย ปรากฏข้อความดังนี้

พุทธศักราชโค 2200 กบ 4 พันสา

(พุทธศักราชโค 2200 กบ 4 พรรษา)

2. ตัวอักษรไทยที่ปรากฏบนสมุดข่อยหรือที่ทางภาคใต้เรียกว่า "มูก" นั้น ประทีป ชุมพล กล่าวว่

⁴ John Villiers, Director, British Institute of Southeast Asia, Singapore กล่าวว่ - เป็นตัวอักษรทมิฬ ซึ่งได้แก่ อักษรขอมโบราณ โดยมีพื้นฐานมาจากอักษรเทวนาครี (จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ชูศักดิ์ หิพยเกษร อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

เท่าที่สำรวจขณะนี้ ตัวอักษรอยุธยาที่เก่าที่สุดในภาคใต้น่าจะไค้แก่ แบนที่เมือง นครศรีธรรมราช สมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2164-2170) และพงศาวดาร เมืองนครศรีธรรมราช (ตำนานเมือง) ฉบับหอพระสมุด ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช- ราชานุภาพประทานให้หอสมุดแห่งชาติ ลักษณะตัวอักษรเรียกว่า "ค้ายก" ซึ่ง ลักษณะตัวอักษรแบบนี้ มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอักษรในหนังสือสัตตวารระหว่างไทยกับ ฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์ พ.ศ. 2231 ซึ่ง "ค้ายก" น่าจะมีอายุหลัง เล็กน้อย...⁵

สรุปได้ว่า ตัวอักษรไทยที่ปรากฏทางภาคใต้ เท่าที่ปรากฏหลักฐานและนับว่าเก่าแก่ ที่สุดคือ แบนที่เมืองนครศรีธรรมราช สมัยพระเจ้าทรงธรรม

การเขียนบันทึก⁶ทางภาคใต้

การเขียนบันทึกทางภาคใต้ คงจะมีมานานแล้ว บันทึกในระยะแรกคงจะใช้ตัวอักษร รอม⁷ หนังสือที่เขียนด้วยตัวอักษรโรมยังคงปรากฏอยู่ตามวัดต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่อง เกี่ยวกับธรรมะ เวทมนตร์คาถาอาคมแทบทั้งสิ้น การบันทึกด้วยตัวอักษรไทยเกิดขึ้นในระยะหลัง

⁵ ประทีป ชุมพล, "ศิลาจารึกถึงมุก : การศึกษาปัญหาของว่างของตัวอักษร ภาคใต้," เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ สงขลา วันที่ 14-16 กรกฎาคม 2526 หน้า 6-7 (เอกสารอัครสำเนา).

⁶ ในที่นี้หมายถึงการเขียนลงในสมุดข่อยใบลาน กระดาษฝรั่ง หรือวัสดุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ศิลาหรือโลหะต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้การตอกหรือแกะสลัก

⁷ ตัวอักษรโรมทางภาคใต้ ปรากฏใช้ตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ดังปรากฏใน ศิลาจารึกต่าง ๆ

สำหรับวิสกูที่ไชนันติก นิยมบันทึกลงในสมุดข่อยหรือมุก นอกจากนี้ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังมีการบันทึกลงในกระดาษฝรั่ง⁸ อีกด้วย

การเขียนบันทึกด้วยตัวอักษรไทยลงบนกระดาษฝรั่ง ที่ปรากฏหลักฐานเก่าแก่ของ ภาคใต้ ได้แก่ "เอกสารหัวเมืองปัตตานี"⁹ เป็นจดหมายของเจ้าพระยาออลาง ท่านผู้หญิง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของเมืองถลาง เขียนถึงพระยาราชปะปิตัน เป็นบันทึกในสมัยรัชกาล ที่ 1-2

สมุดข่อยหรือมุก

คำว่า "มุก" ในภาษาดินใต้ น่าจะมาจากคำว่า "สมุก" ในภาษาภาคกลาง โดย การตัดเสียงพยางค์หน้าตามลักษณะของการใช้คำในภาษาดินใต้ คือจากคำว่า "สมุก" เป็น "มุก" แล้วกลายมาเป็น "มุก" ตามลักษณะของการกลายเสียง ม / ม / เป็น บ / บ / ซึ่งตรงตามหลักสัทศาสตร์ เสียง ม / ม / เป็นพยัญชนะนาสิก (Nasal) มีฐานกรณ์อยู่ที่ ริมฝีปากทั้งสอง (Bilabials) และมีฐานกรณ์เดียวกับเสียง บ / บ / ซึ่งเป็น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

แต่เดิมเมื่อยังไม่มีกระดาษฝรั่งเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทย เรานิยมเรียก ชื่อกระดาษตามประเภทของวิสกูที่ไร เช่น เรียกกระดาษที่ทำจากเปลือกข่อยว่า กระดาษข่อย เรียกกระดาษที่ทำจากเปลือกสาว่า กระดาษสา และทางภาคใต้บางท้องถิ่นนิยมทำกระดาษ จากเดาคันกฤษณา จึงเรียกกระดาษชนิดนี้ว่า "หนังสือกริกหนา" (กระดาษกฤษณา) เป็นต้น ต่อมา เมื่อมีกระดาษฝรั่งเข้ามาแพร่หลาย จึงเรียกกระดาษที่ทำในท้องถิ่นว่า "สมุดไทย" และเรียกกระดาษที่ฝรั่งนำเข้ามาว่า "กระดาษฝรั่งหรือสมุดฝรั่ง"

⁹ กู : เอกสารหัวเมืองปัตตานี พระราชพงศาวดารย่อลำดับกษัตริย์และเสด็จ พระราชดำเนินไปเมืองนครฯ - สงขลา ปรีวรรคโคโย สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สงขลา: ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ สงขลา, น.ป.ป).

พยัญชนะชนิดนี้ โชนะ เสียงระเบิด (Unaspirated Voiced Stops) ซึ่งทำให้เกิดการ
 กอายเป็นเสียงซึ่งกันและกันได้¹⁰

พูด หมายถึง สมุคที่ทำด้วยกระดากหรือเดากันกฤษณา พับไปมาเป็นชั้น ๆ
 กลับไปกลับมา ในสมัยโบราณ เอกสารสำคัญ ๆ ต่าง ๆ จะเขียนลงในสมุคช้อย หรือหนังสือ
 มุคแหบแห้งสิ้น คนไทยรู้จักทำสมุคช้อยใช้กันมานานแล้ว จากจดหมายเหตุของอาลอบัวร์ ผู้ค
 ฝรั่งเศส ซึ่งเดินทางมาประเทศไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้บันทึกเกี่ยวกับเรื่อง
 สมุคช้อย ไว้ในจดหมายเหตุเรื่อง "ต้นไม้ใช้เปลือกต่างกระดาก หรือทำเป็นกระดาก" ว่า

ชาวสยามทำกระดากจากผ้าฝ้ายเก่า ๆ และยังทำจากเปลือกต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 ชื่อต้นช้อย (Ton e ô ë) อีกด้วย ซึ่งต้องนำมาบดและย่อยให้ละเอียดเช่น อย่างช้อย
 เหมือนย่อยธำชวีร์เหมือนกัน แต่กระดากเหล่านี้มีความหนาบางไม่สม่ำเสมอ ทั้ง
 เนื้อกระดากและความขาวของก็หย่อนกว่าของเรา ฉะนั้นชาวสยามจึงไม่ใช้หมึก
 จีน (สีคำ) เขียนบนกระดากของพวกเขา ส่วนมากมักชอบหมึกให้คำ ซึ่งทำให้เนื้อ
 กระดากแน่นขึ้น แล้วใช้เขียนด้วยกินสอ (สอ แปลว่า ชาว) ชนิดหนึ่งซึ่งเป็นกิน
 เหมียวเป็นตากแดด, หนังสือของพวกเขาไม่มีการเข้าเอนเย็บสัน หากทำเป็นแผ่น
 ยาวเหยียด ไม่ใช้วิธีมัดเก็บเช่นบรรพบุรุษของเรา หากพับทบไปมาอย่างพับ
 คัมจิว...¹¹

การทำสมุคช้อยหรือมุค

ช้อย เป็นต้นไม้ตระกูลเดียวกับมะเกลือ มักขึ้นตามป่าและริมลำน้ำลำคลอง ใบ
 เล็ก ๆ คาย ๆ เปลือกใช้ทำปอและกระดาก การทำสมุคช้อยนั้น ก่อนอื่นจะต้องคัดเลือก

¹⁰ วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์, ภาษาและภาษาศาสตร์. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 58.

¹¹ อาลอบัวร์, จดหมายเหตุอาลอบัวร์. ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1 แปลโดย สันต์ พ. โกลมบุตร
 (กรุงเทพฯ: ก้าวหน้า, 2510), หน้า 52. (คัมจิว หมายถึง พักคัมจิว ที่คลี่ได้พับได้
 อย่างพับคัมจิว)

ช้อย¹² เฉพาะกิ่งที่ยังอ่อนอยู่ นำมาลอกเอาแค่เปลือกให้ไค้ตามจำนวนที่ต้องการ นำเปลือกช้อยไปแช่น้ำประมาณ 3-4 วัน แล้วนำมาบีบน้ำให้พอหมาด ๆ ฉีกให้ช้อยนำไปนึ่ง¹³ เมื่อเปลือกช้อยสุกค้แล้ว นำไปแช่น้ำปูนขาวประมาณ 24 ชั่วโมง จึงนำไปล้างให้สะอาด บีบให้แห้งแล้วนำมาทุบ¹⁴ จนเปลือกช้อยละเอียดทั่วกันแล้วปั้นเป็นก้อนโตเท่ามดมะดุม ให้มีขนาดเท่า ๆ กัน นำเปลือกช้อยที่ปั้นเป็นก้อนแล้วไปละลายน้ำเหลืองในแพนง¹⁵ เกลี่ยให้เสมอกัน ยกแพนงขึ้นจากน้ำ วางแพนงให้เอียงประมาณ 80 องศา ใช้ไม้เนื้อแข็งยาวกลมกลึงรัคให้แน่นัก และหน้าช้อยเรียบ แล้วนำไปยึ่งแดดจนแห้งสนิทจึงลอกออกจากแพนง ก็จะได้กระดาษซึ่งเรียกว่ากระดาษเพลา จากนั้นก็นำมา "ลบสมุก" โดยการทาค้วยแป้งเปียกยสมน้ำปูนขาว (เรียกว่าสมุกไทยขาวหรือมุกขาว) หรือทาค้วยแป้งเปียกยสมเขม่าไฟ (เรียกว่าสมุกไทยดำหรือมุกดำ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์มรดก

¹² ทางภาคใต้ออกจากทำกระดาษจากเปลือกช้อยแล้ว บางท้องถิ่นยังมีใช้เดาคันกริศหนา (กฤษณา) มาสับ แล้วนำไปทำกระดาษแทนเปลือกช้อย

¹³ การนึ่งช้อย จะนึ่งในรอมซึ่งทำด้วยคอกไม้ไผ่สานทาดี้ ๆ ทำเป็นรูปทรงกระบอก โดยนำรอมวางบนกระทะใบบัวขนาดใหญ่ ใส่ช้อยลงไปให้เต็มรอม แล้วใส่น้ำในกระทะพอเต็ม เเร่งไฟให้แรงให้ความร้อนสม่ำเสมอตลอดเวลา

¹⁴ วางช้อยลงบนแผ่นไม้ขนาดใหญ่ ใช้ค้อนสองอันทุบช้อยสลับซ้าย - ขวา พยายามทุบให้เปลือกช้อยเรียบกันสม่ำเสมอ (หน้าเรียบเสมอกัน)

¹⁵ เป็นตะแกรงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้มุ้งฉวคซึ่งให้ตึงกับขอบไม้ ขนาดกว้างยาวของมุ้งฉวคแล้วแต่หน้าสมุกที่จะทำ ก่อนที่จะเทเปลือกช้อยที่ละลายน้ำแล้วลงในแพนง จะต้องวางแพนงลงในน้ำให้พอปริมน้ำเสียก่อน

ถึงไว้ให้แห้งแล้วนำมาบดด้วยหินปูลีวเรียบเกลี้ยง ชักดูไปตามขวางของหน้ากระดาษจนขึ้นเงา ก็แฉ่วจึงนำมาพับเป็นรูปเล่ม¹⁶

ชนิดและขนาดของสมุดข่อย

สมุดข่อยหรือหนังสือบุคคลนอกจากจะมีชื่อเรียกตามชนิดของวัสดุที่ใช้ทำกระดาษแล้วยังมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เท่าที่ปรากฏมีดังนี้

1. สมุดรองทรง หมายถึงสมุดที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้เป็นการส่วนพระองค์
2. สมุดถือเฝ้า หมายถึงสมุดที่อาลักษณ์ใช้จดข้อความ เพื่อนำขึ้นอ่านถวายพระ-
มหากษัตริย์

3. สมุดไครภูมิ หมายถึงสมุดขนาดใหญ่ นิยมใช้เขียนเรื่องเกี่ยวกับศาสนา เช่น เรื่องไครภูมิ เป็นต้น

4. สมุดคำเส้นขาว หมายถึงสมุดคำที่เขียนด้วยคินสอหรือหมึกขาว

5. สมุดเส้นรงค์ หมายถึงสมุดที่เขียนด้วยหมึกสีต่าง ๆ

6. สมุดเส้นทอง ส่วนใหญ่จะเขียนบนสมุดข่อยสีค่า ซึ่งจะคงเขียนตัวอักษรด้วย
กาว่าที่ได้จากยางไม้ก่อนแล้วใช้ทองปิดทับหลัง

สมุดข่อยเล่มหนึ่ง ๆ ใบบันทึกข้อความโคทั้งสองหน้า เรียกหน้าแรกว่า "หน้าตน"
และเรียกหน้าหลังว่า "หน้าปลาย" ขนาดของสมุดที่ได้รับความนิยมและถือเป็นมาตรฐานมีอยู่
7 ขนาด¹⁷ คือ

¹⁶ กองแก้ว วีระประจักษ์, "เครื่องเขียนหนังสือของชาวไทยโบราณ,"
โบราณคดี. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (ตุลาคม - ธันวาคม 2511), หน้า 98-112.

¹⁷ อัมพร ทิระระ, "ห้องสมุดหนังสือหายาก," ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2523), หน้า 38, (เอกสารอักษรณ์).

1. สมุดปก ขนาดกว้าง 7 ซม. ยาว 26 ซม.
2. สมุดถือเฝ้า ขนาดกว้าง 20 ซม. ยาว 34 ซม.
3. สมุดจดหมายเทศุ ขนาดกว้าง 12 ซม. ยาว 34 ซม.
4. สมุดพระมาลัย ขนาดกว้าง 13 ซม. ยาว 66 ซม.
5. สมุดไสยศาสตร์ ขนาดกว้าง 15 ซม. ยาว 41 ซม.
6. สมุดภาพไตรภูมิ (แบบที่ 1) ขนาดกว้าง 12 ซม. ยาว 63 ซม.
7. สมุดภาพไตรภูมิ (แบบที่ 2) ขนาดกว้าง 28 ซม. ยาว 51 ซม.

การบันทึกลงในสมุดข่อย

ก่อนบันทึกต้องตีเส้นบรรทัด¹⁸ ไว้ให้มากพอกับข้อความที่จะบันทึก และเพื่อจะไ้ขนาดของบรรทัดที่เท่า ๆ กันจะได้แลดูมีระเบียบสวยงาม การตีเส้นบรรทัดจะใช้ตะกั่ว¹⁹ เหลาปลายไฟแหลมขีดเส้นบรรทัด การเขียนแต่เดิมจะเขียนไ้เส้นบรรทัด²⁰

การเขียนบันทึกนั้น เนื่องจากแต่เดิมทางภาคใต้นิยมบันทึกด้วยตัวอักษรขอม และเรื่องที่บันทึกส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนาหรือคำราชา อีกทั้งผู้บันทึกส่วนใหญ่จะเป็นพระภิกษุ คนทั่วไปจึงให้ความสำคัญของตัวหนังสือที่บันทึกเหมือน "พระธรรม" แม้ภายหลังจะมีการบันทึกด้วยตัวอักษรไทยแล้ว แต่ความเชื่อเช่นเดิมก็ยังคงมีอยู่ ฉะนั้นเมื่อเขียนบิ๊คจะขีดคำตัวหนังสือที่เขียนบิ๊คนั้นไม่ไ้ แต่จะทำเครื่องหมายวงกลมรอบคำที่เขียนบิ๊ค และเรียก

¹⁸ ไ้บรรทัดที่ใช้ขีดเส้นนั้นจะหาคำไ้ไม่ ที่หัวทำเป็นรูปดอกบัวตูม เจาะรูใช้เชือกร้อย เวลาเก็บจะแขวนไว้ในที่สูง ถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ จะวางไว้ที่ต่ำหรือเดินข้ามไม่ไ้

¹⁹ เป็นแร่จำพวกโลหะ มีลักษณะอ่อน สลายตัวง่าย บางครั้งเรียกตะกั่วอ่อน

²⁰ การเขียนไ้เส้นบรรทัดนี้ เข้าใจว่าเราจะไ้แบบอย่างมาจากอินเดีย ไทยเราเขียนหนังสือไ้เส้นมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว ส่วนการเขียนบนเส้นบรรทัดเพิ่งมานิยมกันในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา เป็นวิธีการเขียนแบบยุโรป โดยฝรั่งเป็นผู้นำมาเผยแพร่

คำที่เขียนผิดว่า "พระธรรมนิค" หรือ "ธรรมนิค" บางคนสับสนถึงกับตัดเอาส่วนที่เรียกว่า "ธรรมนิค" นี้มาทำเป็นเครื่องรางของขลังก็มี²¹

การบันทึกลงในหนังสือมุกนั้น บางครั้งผู้บันทึกเกิดความสับสนแก่ถ้ำ และเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนเขียนจะใช้เชือกกล้วยเปียก แล้วใช้เข็มแทงให้เชือกออกจากนั้นก็นำปากไก่ (ปากกา) ที่จะใช้เขียนจุ่มหยกเชือก แล้วนำไปจุ่มหมึกเพื่อเขียนข้อความลงในหนังสือมุก การกระทำดังกล่าวอาจจะทำมากกว่า 1 ครั้งในการบันทึกแต่ละเรื่อง²²

ปัจจุบันถือกันว่าสมุทโฆษยเป็นของเก่าที่ควรอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าปล่อยให้ให้เนิ่นนานด้วยกาลเวลาแล้ว จะยิ่งหาผู้ที่พอจะอธิบายในบางสิ่งบางอย่างที่ปรากฏในสมุทโฆษยได้ยากยิ่งขึ้น สมุทโฆษยนั้นนอกจากจะใช้บันทึกนิทานและคำรายาต่าง ๆ แล้ว ยังใช้เป็นใบประกาศ แจ้งความ และเอกสารสำคัญ ๆ ของทางราชการอีกด้วย

ลักษณะตัวอักษรที่ปรากฏทางภาคใต้

ตัวอักษรที่ใช้บันทึกในหนังสือมุกนั้น ส่วนมากจะเป็นอักษรสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เนื่องจากลักษณะอักษรที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ เป็นวรรณกรรมชาวบ้าน ผู้บันทึก (เขียน) บอกจุดมุ่งหมายไว้ว่าเป็นการคัดเขียนหนังสือ และเพื่อใช้สวดสูกันฟังเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ฉะนั้นเพื่อให้รู้จักลักษณะอักษรไทยที่ปรากฏทางภาคใต้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน รวมทั้งได้เห็นวิวัฒนาการของตัวอักษรพอสมควร จึงขอเสนอรูปแบบตัวอักษรที่ปรากฏทางภาคใต้ ดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบตัวอักษรไทยที่ปรากฏทางภาคใต้จากบันทึกเรื่องตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งปรากฏอยู่หลายสำนวน แต่จะขอเสนอ 4 สำนวน (ฉบับ) คือ

²¹ สัมภาษณ์ ขวน เพชรแก้ว. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2525.

²² สัมภาษณ์ บุคคล สถานที่ และเวลาเดิม.

- 1.1 คำานานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช (ฉบับ 44 ก)
- 1.2 คำานานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช (ฉบับ 44 ข)
- 1.3 คำานานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช (ฉบับ 44 ค)
- 1.4 พระบวรศรีรัตนมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช (ฉบับ 44 ง)

2. เสนอรูปแบบตัวอักษรที่บันทึกลงในกระดาษฝรั่งที่ปรากฏทางภาคใต้ ซึ่งนับว่าเป็นหลักฐานที่เก่าแก่คือ "เอกสารหัวเมืองปักษ์ใต้" ซึ่งเป็นบันทึกของเจ้าพระยาอภัยภูธร และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของเมืองกลางเขียนถึงพระยาราชกะปิทัน เป็นบันทึกในสมัยรัชกาลที่ 1-2

3. เสนอรูปแบบตัวอักษรที่ใช้บันทึกนิทาน โดยพิจารณาจากเรื่อง พระรถ

4. เปรียบเทียบรูปพยัญชนะที่ปรากฏในหนังสือมุก 4 ฉบับในข้อ 1. กับรูปพยัญชนะที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้

5. วิเคราะห์ลักษณะอักษรและอักษรวิธีที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบตัวอักษรที่ปรากฏในคำานานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

1.1 คำานานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ก.²³ เป็นหนังสือมุกขาว ขอความตอนต้นกล่าวถึงการสร้างพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ปรากฏศักราช 1813 (พ.ศ. 2434) ตอนที่กล่าวสาปแช่งผู้คิดเอาเปรียบเบียดบังสิ่งของต่าง ๆ ของวัดมาเป็นของตน ลักษณะอักษรและอักษรวิธีคล้ายปัจจุบันมาก จะมีบ้างบางตัวหรือบางคำที่มีลักษณะเก่าถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หรืออยุธยาตอนปลาย เช่น

๗ (ป)
 ๘ (ฝ)

²³ กระจายละ เอียดจากต้นฉบับที่ งานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

กรุงเทพฯ เมื่อปีจุลศักราช 1155 (พ.ศ. 2336) เข้าใจว่าบันทึกในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว²⁶ รูปแบบตัวอักษรและอักษรวิธีเก่ากว่า²⁷ "ฉบับ 44 ก" เช่น

ฉบับ 44 ก

พญา (พญา)

พระเจ้า, พระ
(พระเจ้า)

ศรี (ศรี)

ฉบับ 44 ข

พญา ออกญา
(พระยา) (ออกญา)

พระเจ้า
(พระเจ้า)

ศรี (ศรี)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

²⁶ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ราษฎรเรียกรัชกาลที่ 1 ว่า "แผ่นดินต้น" เรียกรัชกาลที่ 2 ว่า "แผ่นดินกลาง" พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระราชดำริว่า ถ้าเรียกเช่นนั้น รัชกาลของพระองค์ก็ต้องเป็นแผ่นดินสุดท้าย เป็นอัมปมงคลแก่ราชวงศ์ ฉะนั้นในราว พ.ศ. 2385 จึงทรงโปรดให้หล่อพระพุทธรูปประทับยืน ขนาดสูง 3 เมตร กล้วยสัมฤทธิ์หุ้มทองคำหิ้งองค์ ทรงเครื่องมหาจักรพรรดิ พระหัตถ์แสดงปางห้ามสมุทร ประดิษฐานไว้ในอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม องค์ทางคานาศึกเหนือดวายุรัชกาลที่ 1 ดวายุพระนามว่า "พระพุทธรูปออกฟ้าสุธาโลก" องค์ทางคานาศึกใต้ดวายุรัชกาลที่ 2 ดวายุพระนามว่า "พระพุทธรูปเลิศฟ้าสุธาโลก" และโปรดให้ราษฎรเรียกคานานั้น

²⁷

ดูรูปแบบตัวอักษรจาก "ภาคผนวก ข."

1.3 คำนำนพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ค²⁸ เป็นหนังสือ
 มุขชาว บันทึกรเรื่องราวเกี่ยวกับการขอมแซมและต่อเติมบางส่วนในบริเวณพระธาตุ
 ขอความตอนต้นกล่าววว่า

...มหาศกราชโค 1800 ปีมเสงอฏักไในวันเสาเคือนศรีสินทาคำ
 ไคเร็กเกลาชาวโค 16 ให้งักเขียนทังศรีคาน ทังพระรเบียงพระทองศรีคาน
 คิคควยพระสังหังปวง แลหัวปากหัวพันท่าพระรเบียงจอมพระมหาธาตุพระรเบียง
 หังศรีคาน...²⁹

แสดงว่าเป็นการบันทึกเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2421 กองแก้ว วีระประจักษ์
 กล่าววว่า "จากการพิจารณาวิธีเขียนตัว ข และคำว่า "พระ" แสดงว่าผู้บันทึกจะต้องเป็นผู้
 ที่มีความรู้เกี่ยวกับอักษรวิธในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น หรือเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงสมัย
 รัชกาลที่ 3-5"³⁰ เช่น

หิ, หิ

(ข)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

²⁸ ฎรายละเอียคจากค้นฉบับที่ แผนกงานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุด
 แห่งชาติ กรมศิลปากร

²⁹ "คำนำนพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช," ฉบับ 44 ค. หน้า 1 บรรทัด
 ที่ 1-4 (ฉบับหนังสือมุค)

³⁰ สัมภาษณ์ กองแก้ว วีระประจักษ์. หัวหน้างานบริการหนังสือภาษาโบราณ
 กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร วันที่ 14 มกราคม 2526.

นอกจากนี้ยังมีลักษณะอักษรวิจิที่น่าสนใจอีกมาก³¹ เช่น

พุ่มมูณี	(พรมมูณี, พรหมมูณี)
ไพพชาพะ	(ไพรัชชาพะ)
สรเพช	(สรรเพช)

1.4 พระบวรศรีรัตนมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ง³² เป็นหนังสือบุคค้ำ ทั่วหนังสือสี่เหลี่ยม บันทึกข้อความเพียง 6 หน้าหนังสือบุคค้ำ เนื้อเรื่องเหมือน "ฉบับ 44 ค" หน้าคั้น ลักษณะตัวอักษรและอักษรวิจิคล้ายปัจจุบันมาก³³ จะมีต่างไปบ้างเพียงบางตัว เช่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร (ป) สงวนลิขสิทธิ์

รำนาน

(รำนาน)

³¹ รูปแบบตัวอักษรจาก "ภาคผนวก ค."

³² ุรายละเอียคจากค่นฉบับที่ แผนงานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

³³ รูปแบบตัวอักษรจาก "ภาคผนวก ง."

2. "เอกสารหัวเมืองปักษ์ใต้" เป็นบันทึกของเจ้าพระยาออลาง ท่านผู้หญิง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของเมืองอลาง เขียนถึงพระยาราชปะปิตัม เป็นบันทึกที่เขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1-2 รูปแบบอักษร³⁴ เป็นอักษรสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ลักษณะอักษรและอักษรวิธีบางคำที่น่าสนใจ เช่น

ป๋, ปั	(ป)
ค	(ศ)
พญ	(พญา)
สำเร็จ	(สำเร็จ)

นอกจากนี้ยังปรากฏใช้ในจังหวัดอื่น ๆ ทางภาคใต้ ได้แก่บริเวณจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี (บางอำเภอ) นครศรีธรรมราช (บางอำเภอ) ระนอง ภูเก็ต พังงาและกระบี่ เช่น

บางเกาะ	= บางกอก
หย่าง	= อย่าง
เบาะ	= บอก

3. การบันทึกนิทาน นิยาย หรือเรื่องประเภทเวียงมณี เพิ่งบันทึกกันในชั้นหลังที่พบมากและคะเนว่ามีอายุอยู่ในช่วง 60-150 ปี³⁵ ฉบับที่เก่าแก่เท่าที่ปรากฏคือเรื่อง

³⁴ รูปแบบตัวอักษรจาก "ภาคผนวก จ."

³⁵ อู๋คม หนูทอง, วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ประเภทนิทานประโลมโลก.

(สงขลา: โครงการศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ม.ป.ป.), หน้า 17.

พระรถ³⁶ เป็นหนังสือประเภทกลอนสวด มันทึกในมุกขาว เป็นสมบัติของวัดหนองหม้อ (วัดพังยอม) ตำบลสวนหลวง อำเภอเข็ญใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สันนิษฐานว่าจะเขียนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพราะปรากฏข้อความตอนต้นว่า "ผู้แต่ง" (ไม่ปรากฏนาม) กล่าวว่า ได้ว่างเว้นจากการเขียนมานาน เนื่องจากบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม และหลักฐานอีกประการหนึ่งที่ทำให้สรุปได้ว่า น่าจะเป็นเรื่องที่มีบันทึกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นคือการบรรยายถึง "พระคังชายชวา"³⁷ ว่า

ร้อยเอ็จพระญา	บุญช่วยสูวันน่า
แก่พระภูมีย	ภูมุกหน้องงา
เข้ามาทุกปี	ชนไสโยนยทีย
พระคังชายชวา	
(ร้อยเอ็จพระยา	บุญช่วยสูวรรณา
แก่พระภูมีย	คิมุกนองงา
เข้ามาทุกปี	ชนไสในที่
พระคังชายชวา)	

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4. เปรียบเทียบรูปพยัญชนะที่ปรากฏในหนังสือมุก ดังนี้

4.1 คำานพระชากุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ก ใช้ชื่อในตารางว่า "44 ก"

4.2 คำานพระบรมชากุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ข ใช้ชื่อในตารางว่า "44 ข"

³⁶ รูปแบบตัวอักษรจาก "ภาคผนวก ฉ."

³⁷ สัมภาษณ์ กองแก้ว วีระประจักษ์ หัวหน้างานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2526.

4.3 ทำนันทอุทยานเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ค ใช้ชื่อในตาราง
ว่า "44 ค"

4.4 พระบรมศรีรัตนมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ง ใช้ชื่อ
ในตารางว่า "44 ง"

4.5 วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้ชื่อ
ในตารางว่า "ไกรสิทธิ์"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เปรียบเทียบลักษณะตัวอักษรไทยที่ปรากฏใน
วรรณกรรมภาคใต้

ปัจจุบัน	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	โกวิท
ก	ก	ก, ก	ก, ก	ก	ก, ก
ข	ข	ข	ข, ข	-	ข
ค	-	ค	ค, ค	-	ค

ปัจจุบัน	ก	ข	ฅ	ง
44 ก	ค	-	ฅ	ง
44 ข	ค	ข	ฅ	ง
44 ก	ค	-	ฅ	ง
44 ข	ค	ข	ฅ	ง
ไทรสิทธิ์	ค	ข	ฅ	ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวิชาชีพสิทธิ์

ปัจจุบัน	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	ไทรลักษณ์
ก	ก	ก	ก	ก	ก
ข	ข	ข	ข	ข	ข, ข
ค	ค	ค	ค, ค	ค, ค	ค
ง	ง	ง	ง, ง	ง	ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สงวนลิขสิทธิ์

ปัจจัยต้น	44 ก	44 ข (ซ้ำ)	44 ค	44 ง	ไกรสิทธิ์
ช	ช	ช (ซ้ำ)	ช	ช	ช
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ
ซ	ซ	ซ	ซ	ซ	ซ

ปัจจุบัน	44 ก	44 ก	44 ก	44 ง	ไทรสิทธิ์
ข	ข	ข	ข	-	ข
ก	ก	ก	ก, ข	ก	ก
ก	ก	ข	ข	ข	ข
ก	ก	ก	ก	ก	ก, ข

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ปัจจุบัน	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	โครงการ
ก	ก	ก	ก	ก	ก
ข	ข	ข	ข, ค, ง	ข	ข
ค	ค	ค	ค	ค	ค
ง	ง	ง	ง	ง	ง, จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ปัจจุบัน	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	โกวิท
ป	ป	ป	ป, ปร	ป, ปร	ป, ปร
อ	-	-	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ
พ, พร	พ, พร	พ, พร	พ, พร	พ, พร	พ, พร, พร

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์ศิลปกรรม

ปัจจัยต้น	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	โครงการ
พ	—	พ	—	—	พ. พ
ก	ก	ก	ก	—	ก
น	น	น	น	น	น
บ	บ	บ	บ	บ	บ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปัจจุบัน	44 ก	44 ข	44 ค	44 ง	โครงการ
ร	ร	ร	ร	ร	ร.ร
อ	อ	อ	อ	อ	อ
ว	ว	ว	ว	ว	ว.อ
ห	ห	ห	ห	ห	ห

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนพิเศษสมัคร

ปัจจุบัน	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
๔๔ ก	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
๔๔ ก	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
๔๔ ก	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
๔๔ ง	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
โทรทัศน์	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สงขลา

เบญจัน	๑				
๔๔ ก	๒				
๔๔ ข					
๔๔ ค	๓				
๔๔ ง	๔				
โกวิท	๕, ๖				

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถ้าจะพิจารณาถึงความเก่า-ใหม่ ของรูปอักษรและอักษรวิจิตรภาคใต้ โดยพิจารณาจากรูปอักษรและอักษรวิจิตรที่ปรากฏจากหนังสือมุกทั้ง 5 ฉบับที่กล่าวมาแล้ว จะสามารถทราบถึงวิวัฒนาการของตัวอักษรและอักษรวิจิตรบางคำที่น่าสนใจดังนี้

คิ → คี → คี → คี (ข)

บ์ → บ์ → บ์ → บ์ (ป)

ล้ → ล้ → ล้ → ล้ (ด)

ค → ค (ค)

พ → พ → พ → พ (พระ)

พ → พ → พ (พญา)

ความแตกต่างของรูปอักษรนี้ นอกจากจะขึ้นอยู่กับยุคสมัยแล้ว ยังขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้เขียน, ถายมือและความสันทัดของผู้เขียนด้วย บางครั้งผู้เขียนมีความสามารถพิเศษ ก็จะมีประดิษฐ์รูปอักษรให้วิจิตรบรรจงเป็นพิเศษ เช่นมีการทวิคปลายเส้นตัวอักษรให้สวยงามยิ่งขึ้น ดังเช่นรูปตัวอักษรที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพประทานให้หอสมุดแห่งชาติ รูปแบบอักษรงดงามมาก ตัวอย่างเช่น

ก   ข   ค   ค   ข
ก   ข   ก   ค   ข

ฐ   ฎ   ณ   ฐ   ฬ
 ๑   ๒   ๓   ๔   ๕

5. วิเคราะห์ลักษณะอักษรและอักษรวิจิที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์

5.1 พยัญชนะต้น

ก, ก (ก)

ข, ข (ข)

ฃ (ฃ)

ค (ค)

ค (ค)

ฅ (ฅ)

ง (ง)

จ (จ)

ฉ, ฬ (ฉ)

ข	(ข)
ฃ	(ฃ)
ฅ	(ฅ)
ฉ, ช	(ฉ)
ฌ	(ฌ)
ด	(ด)
ต	(ต)
ถ, ฎ	(ถ)
ท	(ท)
ธ	(ธ)
ณ	(ณ)
ม, ม	(ม)
ป	(ป)

ฅ (ฅ)

ฉ (ฆ)

ช (ง)

ฌ, ฎ (จ)

ง (ฉ)

ฉ (ช)

ญ (ซ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

ฎ (ฌ)

ฏ, ฏ (ญ)

ฑ (ฎ)

ฒ (ฏ)

ณ (ฐ)

ห (ห)

พ, พ (พ)

อ, อ (อ)

5.2 อักษรนำ

หญ (หญ)

หน (หน)

ชย (ชย)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

5.3 พยัญชนะสะกด

ก (ก)

ง (ง)

จ (จ)

ช (ช)

ช (ชฺ (ใช้ในคำว่า "เชษฐา")

ด (ก)

น (น)

บ (บ)

ม (ม)

ย (ย)

ร, ๘ (ร)

ล (ล)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนหนังสือ

5.4 พยัญชนะควบกล้ำ

กร (กร)

กว (กว)

กน (กน)

คร (คร)

คจ (กจ)

คฉ (กฉ)

คช (คจ)

ตจ (กจ)

ทจ (ทจ)

ปร (ปร)

ปล (ปล)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

พร (พร)

พล (พล)

ภจ (ภจ)

มจ (มจ)

มร (มร)

5.5 พยัญชนะหัน

จ ๙

(๖)

จ ๙

(๖)

สรุปพยัญชนะที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์ มีดังนี้

1. พยัญชนะต้น 38 ตัว
2. พยัญชนะควบกล้ำ 17 ตัว
3. พยัญชนะตัวสะกด 13 ตัว
4. พยัญชนะที่เขียนด้วยอักษรนำ (หน้า) 3 ตัว
5. พยัญชนะหัน 2 ตัว

สิ่งที่น่าสังเกตเกี่ยวกับพยัญชนะที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์ มีดังนี้

1. คำที่เขียนด้วยพยัญชนะต้น "พ" เวลาอ่านออกเสียงจะเป็นเสียง "คว" และคำที่เขียนด้วยพยัญชนะต้น "คว" เวลาอ่านออกเสียงจะเป็นเสียง "พ" ในวรรณกรรมเรื่องนี้จะเขียนตามเสียงที่ออกเป็นส่วนใหญ่ เช่น

ไฟ	เขียนเป็น	ไควย
ฟ้า	"	คว่า
คว่า	"	ฟ้า

2. พยัญชนะ ว กับ อ เขียนแทนกันได้ เช่น

<u>ตัวเขียน</u>	<u>คำอ่าน</u>	<u>ความหมาย</u>
หวาง	หวาง, หอง	หอง
ลอร	ลวน	ลวน
พว	พอ	พอ

3. คำที่ภาษาภาคกลางเขียน "ช" ในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ฉบับนี้ จะเขียน
 ควบ "ทร" เป็นส่วนใหญ่ เช่น

ชูปชิบ	เขียนเป็น	ทรูปทริบ
ชาย	"	ทราย
ชบ	"	ทรบ

5.6 สระ สระที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ส่วนมากจะมีลักษณะ
 รูปแบบที่เหมือนหรือคล้ายกัน จะต่างกันบ้างก็ตรงที่ผู้เขียนต้องการความวิจิตรบรรจง จึง
 ประดิษฐ์ให้สวยงามขึ้น แต่ก็ยังคงเค้ารูปเดิมอยู่
 สระที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์มีดังนี้

๐, ๑, ๒

(อะ)

๓, ๔

(อา)

(อี)

๕

(อึ)

๖

(อือ)

๗

(อือ)

๘

(อุ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวลีขสิทธิ์

ข̄ , ข̄

(ขุ)

๖-

(เอ)

๖๖-

(แอ)

๖-อ ๖-อ

(ออ)

๖-า :

(เอาะ)

"-อ , "-อ

(ออ)

๖-อ ๖-อ

(อัว)

๖-อ

(อือ)

๖-อ

(อือ)

๖-อ , ๖-อ

(โอ)

กา

(กือ)

ก

(กึ)

กา

(กือ)

ลำปาง

(ลำลิก)

5.7 วรรณยุกต์ เพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เรื่อง ไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ จึงขอเสนอตารางแสดงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่น อําเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่ง เปรมจิตต์ ชนะวงค์ ไคว้จียไว้ ดังนี้

ตารางที่ 2

ตารางแสดงเสียงวรรณยุกต์ อําเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร³⁸

	A	B	C	DL	DS
อักษรสูง	┌ (1)	┌	┌ (2)	┌	┌
อักษรกลาง	┌ (3)	┌	┌ (4)	┌ (6)	┌
อักษรต่ำ	┌ (5)	┌ (6)	┌ (7)	┌ (8)	┌ (7)

- A = คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เช่น ซา กา บา คา
 B = คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก เช่น ซ่า แก่ บ่า คำ
 C = คำที่มีรูปวรรณยุกต์โท เช่น ซ้า ก้าน บ้าน คำ
 DL = คำที่เป็นคำตายสระเสียงยาว เช่น ซาค กาค บาค คาค
 DS = คำที่เป็นคำตายสระเสียงสั้น เช่น ซัก กัก บัก คัก

³⁸ เปรมจิตต์ ชนะวงค์, "วิเคราะห์การใช้คำและการเรียงคำในภาษาถิ่นใต้ชุมพรและนครศรีธรรมราช," วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523, หน้า 46.

เสียงวรรณยุกต์ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มี 7 เสียง คือ

- เสียงที่ 1 (สูง-ตก) เช่น หว่าน ใส ชา ช่า
 เสียงที่ 2 (สูง-ระดับ) เช่น ห้า ท่า ถ่า ผาก สวก
 เสียงที่ 3 (กลาง-ระดับ) เช่น จาน กิน ปา ทอ
 เสียงที่ 4 (กลาง-ขึ้น) เช่น อ้า ปอก เกิด
 เสียงที่ 5 (ต่ำ-ระดับ) เช่น ความ ไฟ แหง
 เสียงที่ 6 (ต่ำ-เลื่อนสูง) เช่น พี่ แรก ปัก จัก
 เสียงที่ 7 (ต่ำ-ตก) เช่น แค้น ลก ครบ รัก

สำหรับในเรื่องไกรสิทธิ์ จะพิจารณาเฉพาะรูปวรรณยุกต์เท่านั้น เพราะเป็นการวิเคราะห์ลักษณะอักษรและอักษรวิธีทั้งนี้

รูปวรรณยุกต์ที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์มีเพียง 2 รูป คือ

1 (รูปเอก)

2 (รูปโท)

การใช้รูปวรรณยุกต์ในวรรณกรรมเรื่องนี้ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการบันทึกวรรณกรรมโบราณทั่วไป คือส่วนมากจะไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ ผู้อ่านจะกำหนดเสียงวรรณยุกต์เอาเองตามความหมายของคำนั้น ๆ เช่น

คว่าง (ข้าง)

ค่าง (ท่าง)

๒๕๕๕ (แถ่ง)

๑๒๕๕ (ใต้)

เทว (ท้าว)

ผานเกล้า

(ผานเกล้า)

พี

(พี)

ฟ้าผา

(ฟ้าผา)

ยา

(ยา)

ลอร

(ลอร)

ลี

(ลี)

หิวหอย

(หิวหอย, หิวมา)

หาวหาร

(หาวหาร)

รื่องห้าม

(รื่องห้าม)

น้ำตา

(น้ำตา)

สูกัน

(สูกัน)

กระบี่ป่า

(กระบี่ป่า)

ดลาวเลากัน	(กล่าวเล่ากัน, เล่าลือกัน)
นั่งไว้มวยควน	(นั่งไว้มวยควน, มวยควนนั่ง เฉยไว้)

การที่ไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ในคำบางคำในภาษาดีนไต อาจจะเป็นเพราะคำนั้น ๆ เขียนตามเสียง ซึ่งส่วนมากจะพบในคำที่มีรูปเอก (') ก่ากับในภาษาไทยมาตรฐาน แต่ภาษาดีนไตเป็นเสียงสามัญ เช่น

ไกรสิทธิ์	ภาษาไทยมาตรฐาน
แก	แก
กอน	กอน
กระบี่	กระบี่
ทวง ทอ, ท้อ	ทวง ทอ
ปาน	ปาน
ยา	อย่า

นอกจากนี้ยังมีการใช้รูป ' , ' ในความหมายอื่น ดังนี้

1. ใช้รูป ' ก่ากับบนพยัญชนะต้นเพื่อให้อ่านออกเสียง "ออ" และเสียง โอะ เช่น

ออ	(ออ)
ออ	(ออ)

ท¹อง (ทอง)

ท¹รง (ทรวง)

ส¹งคราม (สงคราม)

2. ใ¹รูป ในคำที่ปัจจุบันใช้ไม้โท³⁹ เช่น

ก¹ัด (กัด)

3. ใ¹รูป ในคำที่ปัจจุบันใช้ไม้โท⁴⁰ เช่น

ร²ัว (รัว)

ร²ื่น (รื่น)

ร²ื่น (รื่น)

4. ใ¹รูป ในคำที่ปัจจุบันใช้ไม้หันอากาศ⁴¹ เช่น

---

³⁹ ลักษณะเช่นนี้ปรากฏใช้ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ถึงปรากฏในศิลาจารึก
หลักที่ 1

^{40, 41} การออกเสียงคำดังกล่าวก็เป็นไปในลักษณะเสียงสูงคล้ายเสียงโท

ก ล ว

(กลัว)

ท ว

(ท้า)

ผ ว

(ผัว)

ห ว

(หัว)

5.8 ตัวเลข ตัวเลขที่ปรากฏในเรื่องโกรสสิทธิ์ มีดังนี้

ตารางที่ 3

แสดงตัวเลขที่ปรากฏในเรื่องโกรสสิทธิ์

๑	๒	๓	๔	๕
๖	—	๗	—	—

ตัวเลขดังกล่าวนอกจากจะใช้แทนจำนวนนับแล้ว ยังใช้แทนความหมายอื่น ๆ อีก

เช่น

1. ใช้เลข แทนเครื่องหมายไม้ยมก เช่น

เร็ว

(เร็ว ๆ)

ไวย๒

(ไว ๆ)

ต้อ๒

(ท้อ ๆ)

ถ้อ๒

(ถ้อ ๆ)

พ้อ๒

(พ้อ ๆ)

ดอม๒ มอง๒

(ด้อม ๆ มอง ๆ)

ไทร๒

(ไทร ๆ)

ยิ้ม๒ ย่อง๒

(ยิ้ม ๆ ย่อง ๆ)

คิด๒ ในจิต

(คิด ๆ ในจิต)

อันมีนา๒

(อันมีนา)

2. ใช้เลข ๒ แทนคำที่ออกเสียงใกล้เคียงกัน เช่น

คิ่น๒ ไร๒ มิจ

(คิ่น ไร มิจ)

ญา๒ ไตร๒ อร๒ ใจ๒

(ญา ไตร อร ใจ)

3. ในบางครั้งใช้เลข ๕ แทนรูปวรรณยุกต์โท⁴² เช่น

แกว^๕ (แก้ว)

แล้ว^๕ (แล้ว)

5.9 เครื่องหมายต่าง ๆ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์
มีดังนี้

1. ใช้เครื่องหมาย ' หรือ " กำกับบนพยัญชนะที่ต้องการให้
อ่านออกเสียง "อ" หรือเสียงโอะ เช่น

ชอ[!] (ชอ)

จอร:จน^{" "} (จรจน)

พอ , พอ^{" "} (พ้อ)

หลอ^{" "} (หล้อ)

กรม^{" "} (กรม)

⁴² การใช้ตัวเลขแทนเครื่องหมายต่าง ๆ ในการเขียนนั้น มีลักษณะเหมือนอักษร
เลขในสมัยโบราณ ส่วนวิธีการใช้แล้วแต่ผู้เขียนจะกำหนดขึ้น ดู : พระวรวงศ์คำกาพย์
สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ ปฐมมาลา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ

คิงดา	(คิงดา)
ทรง , ทรง	(ทรง)
ปลิง	(ปลิง)
ผะจัน	(ผะจัน)
หลิง	(หลิง)

2. ใช้เครื่องหมาย , หรือ แทน
เครื่องหมายวรรณยุกต์โท หรือคำที่ต่องการอ่านออกเสียงสูงคล้ายเสียงจัตวา เช่น

ท่า	(ท่า , ท่า)
แท้	(แท้)
แล้	(แล้)
ดูหรือ	(ดูหรือ)
มดส:ม้	(มดส:ม้)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อสังเกต

1. ในวรรณกรรมเรื่องนี้ เครื่องหมาย หรือ ที่ใช้เขียนแทนวรรณยุกต์โทโดยตรง และใช้อย่างสม่ำเสมอตลอดเรื่อง มีอยู่เพียงคำเดียว คือ "ข้า" ซึ่งหมายถึง "ข้าพเจ้า"

2. ใช้เครื่องหมาย หรือ ในคำที่ต้องการอ่านออกเสียงโท เช่น

  (ข้า)

3. ใช้เครื่องหมาย ในคำที่ใช้วรรณยุกต์โท เช่น

 (แท้)

4. คำอื่น ๆ นอกจากนี้ ส่วนมากจะใช้เครื่องหมายนี้กำกับบนคำที่อ่านออกเสียงสูงคล้ายเสียงจัตวา โดยยึดเอาสำเนียงภาษาถิ่นเป็นหลัก เช่น

 (กุรา)

3. ใช้เครื่องหมาย + ไว้ระหว่างพยัญชนะที่เขียนตกและต้องการเพิ่มเติม และถ้าหากเขียนพยัญชนะตัวใดผิดไปก็จะ "ฆ่า" พยัญชนะตัวนั้นทิ้ง⁴³ แล้วทำ

⁴³ การเขียนผิดแล้วใช้เครื่องหมาย "กาหรือชิก" ทับบนพยัญชนะตัวที่เขียนผิดนั้น เข้าใจว่าจะกระทำกันในระยะหลัง เมื่อวรรณกรรมแพร่หลายออกสู่ชาวบ้าน และมีการหักบันทึกรหรือหักเขียนกันขึ้น รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเขียนก็ไม่สู้จะเคร่งครัดนัก ก็จึงจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีการเขียนบนเส้นบรรทัดกันแล้ว และผู้เขียนก็ได้ออกตัวไว้ว่า "เพ็งหักเขียน"

เครื่องหมาย + ไบนหรือล่างพยัญชนะตัวที่ซ้ำถึงแล้วจึง เติมพยัญชนะตัวที่กองการลงไป
เช่น

นี่เหลียม⁺ว่า
จ

(เณรยว่า)

จอม⁺ขวัญ
+

(จอมขวัญ)

ช⁺ด
ด

(ชัด)

ท⁺ด
ด

(ทัด)

ค⁺ร
ค ร อ ง ร ู ง
+

(ครองกรุง)

พ⁺ท
พ ท ร ู ง
+

(พระทอง)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4. ถ้าเขียนคำสับที่กันระหว่างคำในวรรคเดียวกัน จะใช้เครื่องหมาย
ไว้ที่คำที่ต้องการแก้ไขให้ถูกต้อง⁴⁴ เช่น

แกว่ยาทลั่วตา

(แก้วตาอย่ากลัว)

ทรงขันปุ่น

(ทรงขรรค์พันปี)

ขึ้นไปยู่สาครเรดจู่

(ขึ้นไปจากสาครเรศ)

รองเข็นตำมาเข็น

(ร่องเขี่ยคำเนินมา)

ไว่หนึ่งไสยแหง

(ไว้นั่งหนึ่งไซร์)

หรือจะเข็นค่นไว

(หรือจะไวเป็นคน)

⁴⁴ การใช้เครื่องหมาย ๓ เพื่อบอกการสับตำแหน่งคำนั้น เข้าใจว่าจะเป็น
การใช้แทนการ "ซ้ำหิ้ง" ในกรณีที่เขียนตกเป็นคำ จะสังเกตได้จากการที่คำที่ต้องการ
แทรกหรือสับที่นั้นจะเป็นคำท้ายของวรรค ทำให้มีลักษณะเหมือนว่าเขียนตกแล้วมาเติมเอาไว้
ซึ่งทำให้แลดูสวยงามมีระเบียบกว่าการ "ซ้ำหิ้ง" แล้วทำเครื่องหมาย + อีกหิ้ง
เป็นการช่วยเสริมความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องตัว "ขรรค์มิก" ดังกล่าวแล้วด้วย

5. ใช้เครื่องหมาย ๐๐๐ หรือ แทน

เครื่องหมายฟองมัน ๐ สำหรับเขียนไว้ค้นบาท เช่น

๐๐๐ รูปหล่อบ่อพิศ ทรงชัยไกรยสัด
โสกาอาวอน ปางะนัสนัน เทวียไกรยส่อน
นีกวาลกมอน มอขตันสันใจข

(รูปหล่อบ่อพิศ ทรงชัยไกรยสัด โสกาอาวรณ์ ป่านฉะนัสนัน
เทวีไกรสร นีกว่าอุกมรณ์ ม้วยตันสันใจ)

 สาวเฒ่าเดินขางน้ำ วานอนควา
ตองทงาม ตกใจไปยกะพะหนาม
เกี่ยวสะไบขไวโดยเตจัว

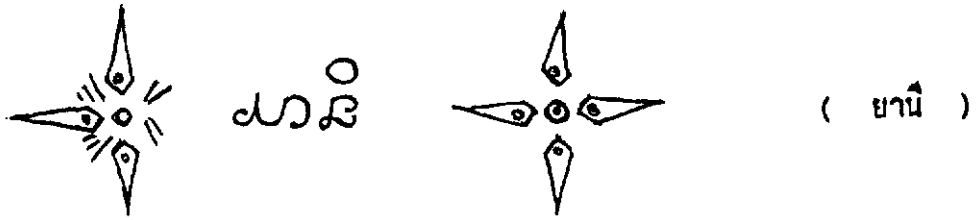
(สาว ๆ เดินขางน้ำ วานรคว่าคองทงาม ตกใจไปกะพะหนาม
เกี่ยวสะไบไว้ไค่คั่ว)

กะพะ = ขน (เกี่ยว)

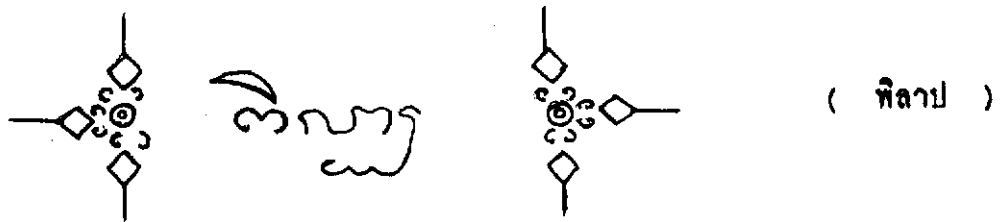
6. ก่อนขึ้นต้นคำประพันธ์แต่ละชนิด จะบอกชนิดของคำประพันธ์
พร้อมทั้งเขียนลวดลายประกอบอย่างสวยงาม เช่น

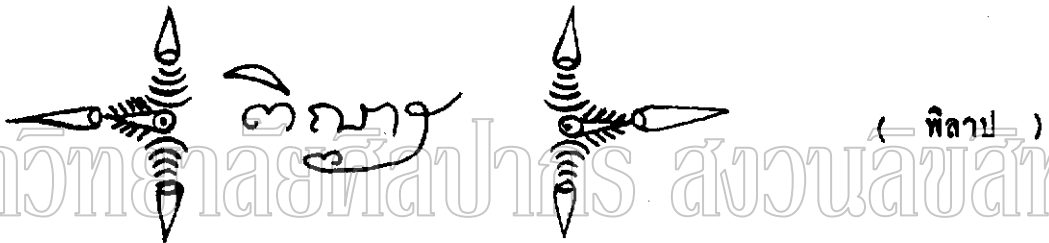
(11)

(ยานี)

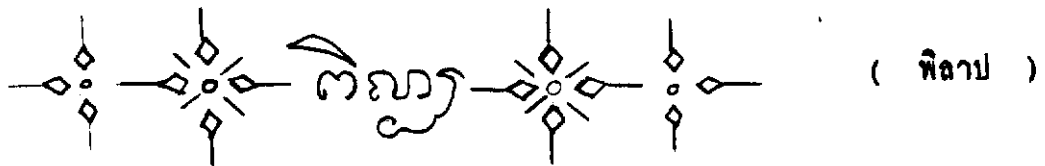
(พิลาป)

(พิลาป)

(พิลาป)

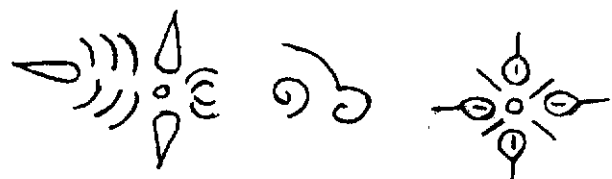

(พิลาป)

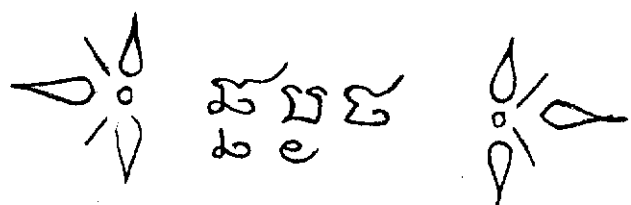
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(16)

(16)

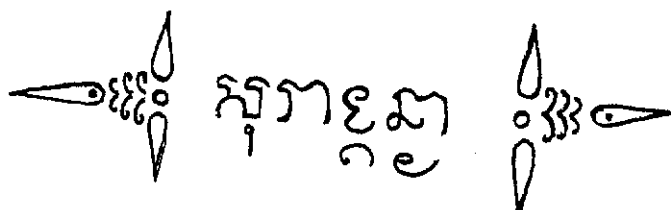

(ดั่ง)

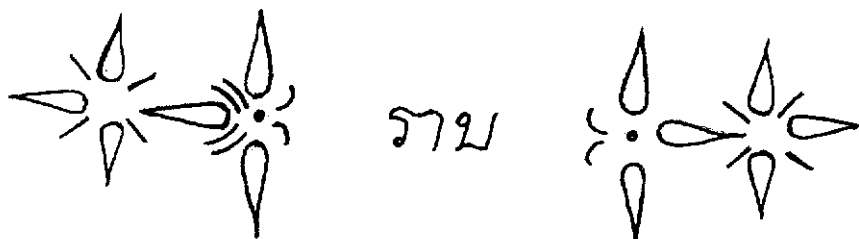

(สุรางคณา)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(สุรางคณา)

(ราชน)

7. ใช้เครื่องหมายอักษรรวิชัย และโคมุกร เขียนไว้ท้ายบท
ตอนจบ และเมื่อเขียนจบแต่ละตอนหรือแต่ละเล่มก็จะเขียนลวดลายต่าง ๆ ไว้ด้วย เช่น

จบมาดทาร์เอี้ย

จบมาดหัว แทนทาร์เอี้ย

ในยทิบพิมานะฯ

เขียนจบ . . . แลเนทาร์เอี้ย:ฯฯcm

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลักษณะอักษรวิชัย

อักษรวิชัยในหนังสือมุก เป็นการบันทึกตามเสียงพูดของชาวบ้านในท้องถิ่นที่เกิด
วรรณกรรมนั้น ๆ นับเป็นเอกสารที่ให้คุณค่าทางการศึกษาภาษาถิ่นเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้
การบันทึกคำบางคำยังมีลักษณะเฉพาะตัวที่ชวนให้ศึกษาค้นอักษรวิชัยอีกด้วย สำหรับตัวอย่าง
ที่จะเสนอต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างเฉพาะที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์
เท่านั้น

1. ลักษณะการเขียนแบบพิเศษ

1.1 พยัญชนะบางตัวที่ประสมกับสระอา จะเขียนสระอาลากต่อจากหาง
พยัญชนะโดยไม่ต้องยกปลายปากกา ทำให้ดูลักษณะคำบางคำแปลกไป เช่น

ร + ๓ → ฌ (ฌ)

ช + ๓ → ฉ (ฉ)

พ + ๓ (พาด)

พ + ๓ (ภูบาล)

สำหรับคำ เชนฺฐา มีวิธีการเขียนที่แปลกออกไปอีก ดังนี้

เชณฺฐ , เชณฺฐา (เชนฺฐา)

ลักษณะการต่อหางพยัญชนะไตสระอา นั้น ปรากฏในหนังสือเล่มอื่น ๆ ทั่วไป เช่น ในหนังสือบทเรื่องพระเวสสันดรชาดก เขียนดังนี้

พัตถ (ภัตถา)

บิถ (บิถา)

ถ้าพิจารณาส่วนหางพยัญชนะที่นำมาต่อไตสระอา ในคำ "ภัตถา" และคำ "บิถา" จะเห็นว่าเป็นเพียงการนำเอาหาง "ถ" ซึ่งเป็นพยัญชนะตัวที่อยู่หน้าสระอามาต่อหางสระอา แต่ในคำ "เชณฺฐา" นั้น พยัญชนะตัวหน้าเป็น "ณ" แต่เอาหางตัว "ถ" มาต่อ จึงมีลักษณะการเขียนที่แปลกออกไปอีก

1.2 ตัว ฆ เมื่อประสมกับสระอา และอยู่หลังพยัญชนะ ก ซึ่งเป็นตัวสะกด จะเขียนเฉพาะส่วนหางไว้ที่พยัญชนะ ก ซึ่งเป็นตัวสะกด ดังนี้

รักษา

(รักษา)

พักษา

(รักษา)

รักษา

(รักษา)

1.3 คำ พระ หรือ พญา จะเขียนดังนี้

พ

(พระ)

พญา

(พญา)

1.4 คำ "ระลึก" จะเขียนตามลักษณะเสียงทุกของชาวบ้าน และเขียน

ในลักษณะคำพิเศษ ดังนี้

ล้ารก

อ่านว่า "ธำลิก" หมายถึง ระลึก

1.5 คำ "ปรารดนา" จะเขียนเป็นคำพิเศษ ดังนี้

ปรารฎ์นา

(ปรารดนา)

1.6 คำ "ด้อย" นอกจากจะใช้ในความหมายของคำว่า "พูด" แล้ว ยังใช้ในความหมายว่า "ด้อยที" "ต่างฝ่าย" ในลักษณะของการนัยกัณฑ์กระทำ และจะเขียนเป็นคำพิเศษ เช่น

ถั่วที่ถั่วปลั้มกันไปขมา (ถั่วที่ถั่วปลั้มกันไปขมา)

1.7 คำ "ล่อตวง" หรือ "เล่ห์ตวง" จะเขียนเป็นคำพิเศษ ดังนี้

ข่าฬ็ลองซ้า (ข่าฬ็ลองซ้า)

เล่ห์ฬ็เลลวง (เล่ห์ฬ็เลลวง)

ซ้าฬ็ฬ็ทกสิ่ง (ซ้าฬ็ฬ็ทกสิ่ง)

ฬ็ฬ็ลอง (ล่อตวง)

2. การเขียนสระ

2.1 สระอะ เขียนได้ 2 กรณี คือ

2.1.1 ประวิสรรชนีย์ เมื่อออกเสียงเต็มมาตรา เช่น

กระบี่ (กระบี่)

จักรพรรดิ (จักรพรรดิ)

ชัยพะชน	(ชัยชนม์)
นันทะพาน	(นนทพาล)
ล้ำมะแดง	(ล้าแมง)
ตะหลอด	(ทลอก)
มะโนเมฆ	(มโนมัย)
ผะจัน	(ผัญ)
คิชะลคร	(กษสาร)
มวระนา	(มรณา)
ละหวั	(ลวรก)
จันระจา	(เจรจา)
จ้อระดัน	(จรกด)

2.1.2 ไม่ประวิสรรชนีย์ เมื่อออกเสียงอะไม่เต็มมาตรา คือออกเสียงคล้ายอักษรนำ และจะใช้เครื่องหมาย กำกับบนพยัญชนะตัวที่ต่อการอ่านออกเสียง อะ ครึ่งเสียง

ถ่าว

(ทว่า)

การณ่รง

(การพรรค)

ณ่คอง

(นคร)

ถ่าวย

(ถวาย)

อาตมา

(อาตมา)

เวทนา

(เวทนา)

ผ่นลไม

(ผอไม้)

มาร์ศรี

(มาร์ศรี)

2.2 ใช้เครื่องหมายคล้ายวรรณยุกต์โท แทนไม้หันอากาศ ในกรณีที่คำ
นั้นออกเสียงสูงกว่าปกติ เช่น

ทลว (ก ล ว)

ทว (ช ว)

ทว (ท ว)

ทว (ห ว)

ทว (ม ว)

ทว (ห ว)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนลิขสิทธิ์

2.3 ใช้พยัญชนะซ้อนแทนไม้หันอากาศ เช่น

ทรร (ก น)

ทงง (ส ง)

ทพงง (พ ง)

ทชงง (ช ง)

ทพลรร (พ ล น)

บางคำมีทั้งพยัญชนะซ้อนและไม่เห็นอากาศ เช่น

ค^วรร

(วรรก)

พ^ลลรร

(พลัน)

2.4 ในกรณีที่มีเสียงแมกกสะกต ในคำที่ใช้สระอา จะไม่ปรากฏตัวสะกต แต่ใช้เขียนจุกกลมคู่ (:) แทน เช่น

น^า:

(นาก)

ป^า:

(ปาก)

น^าน^า:

(นานาน)

จ^า:ป^า:ต^า

(จากประตู)

2.5 คำที่เขียนด้วยสระอิ จะใช้สระ อี แทนเป็นส่วนใหญ่ และเวลาออกเสียง (พูด) ก็จะออกเป็นเสียง อี ด้วย เช่น

ด[ิ]น

(ดิน)

ล[ิ]ง

(ลิง)

ล[ึ]น

(ลิ่น)

หฺน (หิน)

หฺมโต (มีโต้)

2.6 พยัญชนะที่ประสมด้วยสระอิ ไม่มีตัวสะกด จะใช้ ย เคียง เวลา
ออกเสียงจะลงหางเสียงคล้าย ๆ มีเสียง ย (-j) ตามมา เช่น

รฺสฺย (ฤทธิ)

นฺมฺสฺย (โฉมศรี)

รฺนฺลนฺย (รณน)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงอนลิขสิทธิ์

ดวฺยฺตฺย (กวฺยฺ)

ทวฺยฺ (เทวี)

พฺสฺย (ภูษี) หมายถึง ผ้า

ปรานฺย (ปรานี)

พฺย (พื)

มวฺรฺสฺย (มวารศรี)

สักทึย	(สักทึ)
ยีนดึย	(ยินดี)
สองสึย	(สองศรี)
วัวร์ดึย	(วรดี)
สุริยยา	(สุริยา)

2.7 คำที่เขียนด้วยสระ อู จะใช้สระอูแทน เพราะเขียนความเสียงที่พุกกัน

เช่น

กักรูหนา	(กรูณา)
กาสึน	(กุศล)
กักรูมาน	(กูมาร)
จุดเค็ยน	(จุดเทียน)
ทรมทึยบ	(ทรมทึบ)
บิตดูเร็ด	(บิตูเรศ)

บุรุษ	(บุรี)
มุนี	(มุณี)
ลูกชิ้น	(ลูกชิ้น)
สุริยา	(สุริยา)
อตุรุณ	(อตุรุณ)
อุม	(อุม)
อุทธร	(อุทธร)
กสิ	(กสิ)

2.8 สระโอะ ถ้ามีตัวสะกดจะลดรูป โดยใช้เครื่องหมาย ' หรือ " กำกับบนพยัญชนะต้น เวลาอ่านจะออกเสียงสระโอะผสมสระเออะกำกับกัน เช่น

ชัคสน	(ชัคสน)
ชบ	(ชบ)
คัง	(คัง)

จัดตรง	(จตุรงค์)
จน	(จน)
ตรง	(ตรง)
ทรง	(ทรง)
ทรบ	(ทรบ)
ผ่งคลี	(ผ่งคลี)
พบ	(พบ)
รบ	(รบ)
วง	(วง, วงศ์)
อ้ง , อ้ง	(อ้งค์)
หลงก่น	(หลงกล)

2.9 สระ ออ เมื่อไม่มีตัวสะกด จะใช้เครื่องหมาย ' หรือ " กำกับ
บนพยัญชนะเช่นเดียวกับสระโอะเมื่อมีตัวสะกด เช่น

ทัว	(ทอ)
ท่าว	(ทอ)
พัว, พิว	(พอ)
วอรวิน	(วรจันทร์)
วอรวิน, วอรวิน	(วรกี)
รูปหล่อขอมปิด	(รูปหล่อขอมปิด)

2.10 สระเอือ เวลาเขียนจะใช้สระอี แทน อี เช่น

เือง	(เือง)
เือน	(เือน)
เือง	(เือง)
เือง	(เือง)
เือ	(เือ)
เือง	(เือง)

เหลือ

(เหลือ)

เหมือน

(เหมือน)

2.11 สระอ อ ถ้ามี ก สะกด จะออกเสียงเหมือนสระเอาะ และมีเสียง / - ʔ / (glottal stop) อยู่ท้ายเสียง เช่น

เมา :

(มอก)

เดา :

(กอก)

ง่า :

(งอก)

เอา :

(ออก)

ชั้นเมา :

(ชั้นนอก)

2.12 สระอ อ ถ้ามี ร สะกดในภาษาไทยมาตรฐาน ในวรรณกรรมเรื่อง ไกรสิทธิ์จะเขียนได้หลายแบบ เช่น

2.12.1 เขียนตามเสียง คือสะกดด้วย น

พทอน

(ภูธร)

บิตอน

(ปิคร)

อุทธรณ์ (อุทธร)

สุนทร (สุนทร)

2.12.2 เขียนแบบไม้ลรูป

กอร (กอร , กร)

สร (สอน , สร)

2.12.3 เขียนแบบลรูป

นามกร (นามกร)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

2.13 สระเออ เมื่อมีตัวสะกดจะเขียนดังนี้

เกิด (เกิด)

เกิน (เกิน)

เทอ (เทอ)

เดิน (เดิน)

เห็ด

(เด็ด)

ตำมะเขือเทศ

(ตำเนิน)

2.14 สระโอ (โอ-) มีไ้ข้างเป็นบางคำ แต่ส่วนใหญ่จะไ้ ไ-ย
ลักษณะเช่นนี้ส่วนใหญ่จะไ้กับคำที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ หรือวรรณยุกต์จัตวา เช่น

ไ้กรยล่อน

(ไ้กรสร)

ไ้กลย

(ไ้กล)

ไ้เจย

(ไ้เจ)

ไ้ทรงไชย

(ไ้ทรงชัย)

ไ้จย

(ไ้จ)

ไ้ทไ้หนย

(ไ้ทไ้หน)

ไ้นย

(ไ้น)

ไ้ปย

(ไ้ป)

ไ้ฟย

(ไ้ฟ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ไวย	(ไว)
ไยย	(ไย)
แสงไสย	(แสงไส)
ไหลย	(ไหล)

2.15 สระไอ (ไอ-, ไอ-ย) จะใช้กับคำที่มีเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยมาตรฐาน และจะออกเสียงเป็น "อาย" เช่น

ไต่, ไตย	(ไต้, ไต)
ไต่ ไตย	(ไต้)
ไห ไหย	(ไห้, ไห)
ไทลย	(ไทล)

2.16 คำที่มีเสียง "อำ" (อำ) นำมาข้างหน้าจะเขียน "ม" ตามเหมือน "อัม" (อำ-มะ) และบางครั้งจะประวิสรรชนีย์ด้วย เช่น

ก้าม:หน่น	(กำนั่น)
-----------	------------

น้ำมःกร	(นามกร)
น้ำมःเน็ด	(น้ำพระเนตร)
ลำมยง	(ลำยอง)
ลำมราน, ลำมราน	(ลำราญ)
ลำเมรัต	(สำเร็จ)
ลำมรับ	(สำหรับ,)

2.17 คำที่เขียนด้วยสระ เอ มีตัวสะกด จะมีไม่คู่กับ เพราะเวลา
อ่านจะออกเสียงสั้น เช่น

รอยเกิด	(รอยเกิด) หมายถึง รอยผ
เน็ด	(เนตร)
เม็ดตา	(เมตตา)
เล่น	(เล่น)

เมื๑ค

(เม๑ค)

ส๑ค:เร๑ด

(ส๑คเร๑ด)

2.18 ค๑ที่เขียนค๑ยสระแอะ ในภ๑ษ๑ไทยม๑ตรฐ๑น ในว๑รณ๑กรร๑มเร๑ง
น๑ส๑น๑ม๑กจะเขียนเป๑นสระแอะ มี ก สะก๑ค (แ-ก) เช่น

น๑ด๑แ๑งก

(น๑ค๑น๑ะ)

แ๑งก๑เว๑ยน

(แ๑ะเว๑ยน)

3. การเขียนพย๑ชนะ

3.1 ใ้ ข แทน ข เช่น

แ๑ง

(แ๑ง)

ข๑น

(ข๑น)

แ๑ง

(แ๑ง, กูแ๑ง)

ข๑ง

(ข๑ง)

ข๑น

(ข๑น)

ข๑น

(ข๑น)

ชานชัย	(ชานไช)
ชายของ	(ชายของ)
พระชน	(พระชนรค์)

3.2 คำที่เขียนด้วย ๓ มีไ้อยู่ 3 คำ คือ

คว	(กอ)
คน	(คน)

ควาง (ข้าง)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

3.3 คำที่เขียนด้วย ๓ มีไ้เพียงคำเดียว คือ

เพลงตึกตึกโดนน้อย ผอยใส่ยั้งมิ

(เพลงตึกตึกโดน ผอยใส่ยั้งคือ)

อ่าน "คือ" หมายถึง "คือ" (ลูกคือ)

ผอย หมายถึง เชื้อเพลิงประเภทเศษไม้หรือซัง

3.4 ไ้ ๓ แทน ๒ เป็นส่วนใหญ่ เช่น

ไ้โดยน (ไ้ยิน)

ยิ้ม	(ยิ้ม)
พี่ยา	(พี่ยา)
ไปยไย	(ไปไย)
สุริยา	(สุริยา)
เหญนใจ	(เห็นใจ)

เดินเหญียบเลียบผา (เดินเหียบบเลียบผา)

โฌมยง
ยามา (โฌมยง)
(อยามา)

อญ (อญ)

ญอด (ญอด)

ญ็อน (ญ็อน)

ญอยญ็ (ญอยญ็)

ญอยญ็ตญตนาง (ญอยญ็ตญตนาง)

3.5 ใช้ พ กับ ภ แทนกัน เช่น

พมาร	(ภูบาล)
พมา	(ภูมา)
พลัย	(ภูษี)
พิปราย	(อภิปราช)
ภาก	(ทวก)
กำแกง	(กำแพง)
ทะกายณาม	(สะพายยาม)
หยุดรัก	(หยุดพัก)
ภรัตกลาง	(ทรัพย์สินกลาง)
ภตจา	(ทุคจา)
ภไปย	(พาไป)

3.6 การใช้ ศ ษ ส จะใช้ ส เกือบทั้งหมด เช่น

สด	(ศษย์)
สว	(ศรี)
สวก	(สิก)
เสียน	(เสียร)
เกสย	(เกศ)
กุสน	(กุศล)
พลา	(ญา)
ภาส	(ญา)
ภาส	(ภาษา)
ยักสย	(ยักษ)

3.7 ใช้ ฟ แทน คว ใช้ คว แทน ฟ เช่น

มอฬ	(มอคว)
-----	----------

ฟ้าม (ความ)
 ฝ้าย (ไฟ)

3.8 ใช้ ขว แทน ฃ และใช้ ฃ แทน ขว เช่น

ฟ้ามขวัน (ความผัน)
 จอมฝั้น (จอมขวัญ)

3.9 คำที่เขียนด้วย ทร และอ่านออกเสียง ฃ มีใช้มากกว่าในภาษาไทย
 มากฐาน เช่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ทรบ (ฃบ)

ทรวง (ชึ่ง)

ทรวง (ช้า)

ทรอน (ชอน)

กระทรบ (กระชบ)

เดินทร้งมา (เดินทร้งมา)

3.10 ใช้ ห นำในบางคำ เพื่อให้ออกเสียงสูงตามสำเนียงที่พูดจากัน เช่น

จ้อระหลี่	(จรลี)
จ้ำเหน็น	(คำเนิน)
มันหลี้ย	(บรรดัย)
บ้อรหวาน	(บรवार)
ปภาหนี	(ปราณี)
ดูหธา	(ดูทรา)
ลำหมี่	(ลำมี)
หฤา	(หรีอ)
หมิ่ง	(มิ่ง)
หมี่ไ	(มีไ)
เขย่น , เขยูน	(เย็น)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

สะหนัสนั้น (สนั่น)

สะหน่ม (สนม)

3.11 ตัว ฤ ฎา ภา มีที่ไ้แปลงออกไปจากที่พบที่อื่น เช่น

พฤ (พิลิก)

ล่ำภา (รัสสิก)

หฤภา (ทริอ)

ระบือภาเลื่อง (ระบือลือเลื่อง)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวลักษณ์สิทธิ์

3.12 ตัวสะกดส่วนมากจะเขียนตรงตามมาตราตัวสะกด คือเขียนตรงตามเสียง และจะมีบางคำที่เขียนผิดไปจากปัจจุบัน เช่น

3.12.1 แมกค

จิต (จิต)

เข็ด (เขต)

เด็ด (เกช)

เน็ด (เนตร)

เพ็ด

(เพศ)

เพ็จ

(เพชร)

บ่วด

(บวช)

ไอรัด

(ไอรส)

ทำริด

(ทำฤทธิ)

ไกรด

(ไกรช)

เทเวด

(เทเวศร์)

ประหมาด

(ประหมาท)

กรัด

(กรัส)

มาด

(มาท)

3.12.2 แมกน

คอน

(ควร)

ควาน

(ควาญ)

ครรร

(ครั้น, กรรม)

กำเวณ

(กรรมเวร)

เขิน

(เขิญ)

นงคราญ

(นงคราญ)

บ้งอร

(บังอร)

พลรร

(พลัน)

เพ็อร

(เพื่อน)

มาน

(มาร)

เม็ชวัน

(เม็ชวัน)

3.13 มีการใช้พยัญชนะ ว, อ แทนกัน

ชว้โหด

(ชอโหด)

ทว้

(ทอ)

ตว้

(ตอ)

ชว

(ชอ)

เขว

(เขอ)

ภวก

(พวก)

ยวด

(ยอด)

ครจร

(กรจร)

ญึบสน

(ยึบสน)

สสน

(สสน)

คสน

(คกร)

ลสน

(ลสน)

ฟ้งลวง

(ฟ้งลวง)

รบบหลว

(รบบหลว)

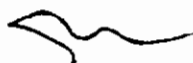
ไหมยวไหมยทว

(ไหมยวไหมยทว)

3.14 ใช้ ถ แทน ข

ขายเอก

(ขายเ^๑่า)

เอยเอก

(เอยเ^๑่า)

3.15 ใช้ กร แทน ตร

กร^๑ง

(ตรง)

กร^๑ด

(ตร^๑ด)

กระ^๑กาณ

(กระการ)

เ^๑กร ยมกร^๑ม

(เกรียมกรม)

3.16 คำบางคำเขียนได้หลายแบบ เช่น

3.16.1 คำว่า ท้าวโกศาน

เทาทโกศาน

เทาทโกยสาร

เทาทโกสาร

เทาโก่सान
เทาโก่สาร

3.16.2 คำว่า กิณรี มีใช้ 3 คำ เขียนดังนี้

กินนุ่หธา , กิณนุ่หธา , กินนุ่หธา
กินหรือ
กินนุ่หรือ

3.17 นอกจากนี้ยังมีคำอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กราบไหว้ (กราบไหว้)

น้ำเตา:ไมย (น้ำดอกไม้), หมายถึง น้ำที่ผสมน้ำหอม

ผ่นล่ไม

(ผลไม้)

วลี่๒

(วันละสอง)

หฺย:หฺม:

(อยากรมาก)

น้ำแคว่หฺนุ

(น้ำแคว่หฺนุ) หมายถึง แยกหฺนุ

ลึนทา

(ลึนทา)

หฺนุ๒

(หฺนุ๒)

หฺนุ๒หฺนุ๒

(หฺนุ๒หฺนุ๒) หมายถึง คนที่ไร้ค่า
ไร้ความหมาย

ไอลิ่งหฺนุ๒

(ไอลิ่งหฺนุ๒)

มาทากจะไป

(มาเด็กจะไป)

ทอมรัต

(หุ้มใส่)

หยุดตราว

(หยุดกรอ)

มาไปไปขอยุ

(ออย่าไปขอยุ) หมายถึง ออย่ามัว
เถลไถลขอยุ

อักษรวินิจฉัยปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ฉบับอื่น

วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่แพร่หลายในจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง เป็นเรื่องเล่าสู่กันฟัง (สวค) ในโอกาสที่ม้งานนักช้ตฤกษ์ต่าง ๆ แห่งที่ปรากฏหลักฐานทั้งฉบับที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ รวมทั้งต้นฉบับที่ปรากฏอยู่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร และฉบับที่ไ้หลักฐานจากอำเภอสวี จังหวัดชุมพร (ทั้ง 2 ฉบับมีหลักฐานเพียงฉบับละ 1 บท และเป็นคนละตอนกัน) ปรากฏว่าเนื้อเรื่อง และอักษรวินิจฉัยคล้ายกันมาก การกำเนินเรื่องเหมือนกัน จึงขอยกตัวอย่างเฉพาะคำานอักษรวินิจฉัยที่ต่างกันโดยสังเขป

การเปรียบเทียบครั้งนี้จะเรียกชื่อวรรณกรรมทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

1. ฉบับที่นำมาวิเคราะห์เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จะใช้ชื่อว่า "ไกรสิทธิ์"
2. ฉบับที่ไ้หลักฐานจากอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ใช้ชื่อว่า "ฉบับเทียบ 1"
3. ฉบับที่ไ้หลักฐานจากอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ใช้ชื่อว่า "ฉบับเทียบ 2"

เนื่องจาก "ฉบับเทียบ 1" และ "ฉบับเทียบ 2" เป็นคนละตอนกัน ทำให้คำที่จะนำมาเปรียบเทียบในเชิงอักษรวินิจฉัยไม่ค่อยจะตรงกันทั้ง 3 ฉบับ จึงขอเปรียบเทียบอักษรวินิจฉัยจากฉบับเทียบทั้งสองคนละตอนกัน

ตารางที่ 4
เปรียบเทียบอักษรวิจิที่ปรากฏในเรื่องโกรสิทธิ์ 3 ฉบับ

คำปัจจุบัน	โกรสิทธิ์	ฉบับเทียบ 1
นาค	น๋	น๋
โพร	โพรบ	พ็ย
เพชร	เพ็จ	เพ็ดข
พลัน	ถาวร	ถาลัน
ชบ	ทارب	ทارب
ทรงฤทธิ์	ทริงริด	ทังริด
บุตร	บุตร	บข บข ? ?
บิศา	บิตอน	บิศา
สายใจ	สายใจ	สายจัม
เขมรา	เข็ฏ, เข็ฏ	เข็ฏ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำปัจจุบัน	"ไกรสิทธิ์"	ฉบับเทียบ 1
พ่อ	พ่อ	ภาว
พร้อม	ภรวม	พลอม
ไพร่	ไพรย	ไพลย
กุมาร	กวมาน	กุมาร, กุมัน
โกศ	โกศ	โกศ
เขต	เขต	เขต
พระชนก	พระชน	พระชน
ชำมรงค์	ชำมรงค์	ชำมรงค์
ฉิม	ฉิม	ฉิม
ฤทธิ	ฤทธิ	ฤทธิ
สำราญ	สำราญ	สำราญ

คำปัจจุบัน	"ไกรสิทธิ์"	ฉบับเทียบ 2
พญา	พฺย	พฺย
กัลยา	กัลยา	กัลลยา
กุศ	กุสน	กุสน
ขวัญ	ขวัน	ขวัน
ชื่อหัวเรือ	เขหัวเขท้าว	เขะหัวเขะต่อ
เขี้ยว	เขี้ยว	เขี้ยว
พระขรรค์	พระขน	ภระขรร
ฆ่า	ฆ่า	ฆ่า
จิต	จิต	จิต
หันต	หันตา	ทรรตา
ท้าว	ท้าว	ท้าว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำปัจจุบัน	"ไกรสิทธิ์"	ฉบับเทียบ 2
บ่าวไพร่	บ่าวไพร่	บ่าวภรรยา
เป็น	เป็น	เปรร
พี่น้อง	พี่น้อง	พี่น้อง
ทอน	ทอน	ทอน
เพราะ	เพราะ	เพราะ
เป็น	เป็น	เป็น
เล่น	เล่น	เล่น
ซ้ำ	ซ้ำ	ซ้ำ
ม่นุด	ม่นุด	ม่นุด
ปรารณา	ปรารณา	ปรารณา
มัน	มัน	มัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวิจัยสิทธิ์

คำปัจจุบัน	"ไกรสิทธิ์"	ฉบับเทียบ 2
เมตตา	เมตตา	เมตตา
หลอก	หลอก	เล้าะ
สนั่น	สนั่น	สนรร
สนม	สน่ม	สน่ม
สำราญ	สำมาร	สำหร่าน
อ่าน	อาร์	อ่าน
องค์	อั้ง	อั้งค์
ล่อง	ล่อง	ลวงฬ
เห็น	เห็น	เหรร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์